

Consultant: Psih. dr. Daniela Petruța Coman

EDUCAȚIE CIVICĂ și dezvoltare personală

**Exerciții și teste
pentru toate manualele alternative**

Clasa a III-a

Textele suport, organizate în cadrul unor situații de analiză și argumentare, sunt materialul de lucru valoios, care oferă perspective de analiză, îl provoacă pe copil la argumentare și încurajă să aibă pruris pînă în urmă. În cadrul situației „Stăti că?” și călă deșteptătoare evenimente reale (împreună cu bunătatea) îngerează copilului să devină autor al cunoașterii.

În sfârșit, în cadrul exercițiilor de lucru, copilul va evidenția situații de etiște, dar și compune propria opiniune, să se exprime și să se difuzeze.

Arcuția este un instrument de lucru util și eficient în cadrul unui centru cîntrele didactice, care îl poate ajuta să înțeleagă și să recunoască comportamentele și atitudinile copiilor dincolo de cîteva grade.

EDITURA CARMINIS

ISBN 978-606-133-315-1

Unitatea I – Persoana	4
1. Ce înseamnă să fim persoane?	4
2. Persoana mea	8
3. Persoana lui (ei)	12
<i>Test recapitulativ .....</i>	16
 Unitatea II – Trăsături morale ale persoanei	17
1. Bunătatea / Răutatea	17
2. Respectul / Lipsa de respect	21
3. Sinceritatea / Minciuna	25
4. Curajul / Lipsa de curaj	29
5. Modestia / Lipsa de modestie	33
6. Încrederea / Lipsa de încredere	36
<i>Test recapitulativ .....</i>	40
 Unitatea III – Raporturile noastre cu lucrurile	41
1. Ce sunt lucrurile	41
2. Nevoia de lucruri	45
3. Lucruri care ne exprimă	49
4. Atitudinea noastră față de lucruri	53
<i>Test recapitulativ .....</i>	57
 Unitatea IV – Raporturile noastre cu animalele și plantele	58
1. Animalele și plantele	58
2. Nevoia de animale și plante	62
3. Atitudini față de animale și plante	66
<i>Test recapitulativ .....</i>	70
 Unitatea V – Raporturile noastre cu ceilalți oameni	71
1. Grupuri mici din care facem parte	71
A. Familia	74
B. Grupul de prieteni	77
C. Grupul de joacă	79
D. Grupul de învățare	82
2. Reguli ale grupului	85
<i>Test recapitulativ .....</i>	87

1.1. Explorarea calității de persoană pe care o are orice om

1. CE ÎNSEAMNĂ SĂ FIM PERSOANE?

Să ne amintim!

● În lume există **lucruri** și **corpuri vii** (oameni, plante, animale). Lucrurile nu sunt însuflețite, iar ființele au viață și se mișcă. Plantele au și ele viață, dar nu se pot mișca.

● Există tot felul de animale: mânâncă iarbă sau carne, aleargă, se tărasc sau înoață; ele au diferite moduri de a comunica. Puține au inteligență.

● Dintre toate ființele de pe pământ, **omul** este cel mai avansat. Gândește, simte și acționează, comunică, este creativ și are personalitate. Acestea toate compun sufletul omului, care îl face diferit de animale, plante, lucruri și care face din fiecare om **o persoană** unică.

Citește cu atenție textul, apoi rezolvă cerințele.

Era o oglindă tare frumoasă: ovală, cu marginile strălucitoare... tocmai o aduseseră părinții de departe, în camera de zi. Băiatul se apropie de ea pe furis și, repede-repede, ciocăni de două ori. Apăru încet o față somnoroasă.

– Cine mă deranjează? Cine ești, mă rog?

– Mă numesc Alexandru Nicolau, am 10 ani și sunt elev în clasa a III-a la Școala Alexandru Davila din Pitești, spuse Biță dintr-o răsuflare, ca pe o poezie, informațiile bine știute. Buni zice că sunt un băiat neastămpărat..., iar tati spune că o să mă fac inventator! Dar tu cine ești? întrebă copilul.

– Eticheta spunea că sunt o oglindă... doar arăt lumea din jur... din păcate, nu am personalitate!

1. Cum se prezintă băiatul în discuția imaginară cu oglinda?

2. Prin ce se deosebește băiatul de oglindă?

3. Ce trăsături arată calitatea de persoană a băiatului?

Colorează în desen doar imaginea care reprezintă persoana.

■ Cuvântul „persoană” provine din limba latină, unde înseamnă și „mască”. El se referă la modul în care ne arătăm în fața lumii, adică toate trăsăturile care ne caracterizează în viața de zi cu zi.

CUVINTE IMPORTANTE

lucru – tot ceea ce există (în afară de ființe); obiect

ființă – tot ceea ce are viață și se mișcă; viețuitoare, vîetate

inteligенță – capacitatea de a înțelege ușor și bine; deșteptăciune

persoană – om considerat prin totalitatea însușirilor sale fizice și psihice; ființă omenească, ins-

personalitate – ceea ce este caracteristic fiecărei persoane; ansamblu de trăsături morale sau intelectuale

a comunica – (despre oameni) a se pune în legătură, în contact cu...; a vorbi cu...

Să exersăm!

1. Alege din coloanele date caracteristicile potrivite pentru a completa tabelul de mai jos:

Un lucru	O plantă	Un om
are personalitate se mișcă singur este făcut are viață are culoare	este deștept este ascultător face prostii gândește mănâncă orice	face umbră nu poate să se miște se hrănește cu lumină și apă își imaginează este unic

are personalitate
se mișcă singur
este făcut
are viață
are culoare

este deștept
este ascultător
face prostii
gândește
mănâncă orice

face umbră
nu poate să se miște
se hrănește cu lumină și apă
își imaginează
este unic

• Prietenul meu cel mai bun, câinele pe care l-am crescut, este o persoană.

• Păpușa Dolly, deși seamănă mult cu o fetiță, nu are aceleași drepturi, pentru că nu e ființă omenească.

• Noi putem vorbi cu animalele, dar ele nu pot participa la dialog, fiindcă nu sunt persoane.

• La carnavalul școlii noastre au apărut copii costumați în multe animale, ceea ce i-a făcut să nu mai fie persoane.

3. Completează propozițiile următoare:

- O persoană are .....
- Mai putem numi o persoană și cu alte cuvinte, precum: .....
- A fi inteligent înseamnă să .....
- Lucrurile nu sunt ....., pe când ființele .....
- Omul este cea mai ..... de pe pământ.

4. Cineva a amestecat printre alți termeni cuvinte care au înțeles asemănător cu „persoană”. Colorează-le!

creatără	tigru	mutră	tip
suflet	bărbat	sănătate	frunză
artist	chip	personaj	cuvânt
individ	inimă	ins	om
ficus	telefon	obraz	astronaut
erou	specimen	față	casă
figură	ființă omenească		creștin

Se formează trei echipe. Șeful clasei dă semnalul, iar membrii echipei vor scrie cât mai multe cuvinte care să însemne „persoană” și activități specifice unei persoane. Fiecare cuvânt diferit va fi notat cu un punct.

Câștigă echipa cu cel mai mare număr de puncte.

Dezvoltare personală

► Sunt om și atunci când vreau să arăt asta, mă comport astfel încât să nu-i rănesc și să nu-i supăr (prin comportamentul meu) pe oamenii care sunt la fel ca mine în jurul meu. Asta mă face să mă simt o persoană.

► Persoanele cu nevoi speciale sunt acele persoane care au niște probleme fizice sau mintale, deseori încă din naștere, cum ar fi: nu aud, nu văd, nu merg sau înțeleg mai greu decât alții. E foarte important să fim alături de ei și să-i ajutăm să se bucure de viață la fel ca noi.

6.

Copiii sunt împărțiți în 4-5 grupe și sunt așezăți în cercuri. Învățătoarea lipește pe spatele fiecărui copil câte un post-it cu numele acestuia.

La o comandă vocală sau la bătaia palmelor realizată de învățătoare, fiecare copil se mișcă în interiorul grupei sale și scrie pe post-it-urile celorlalți copii numele unei emoții pe care o simte frecvent când interacționează cu acei colegi.

La sfârșitul jocului se lipesc post-it-urile pe tablă și se discută. (De exemplu pe un post-it este scris „teamă”. Elevul pe al căruia post-it scrie „teamă” este invitat să se gândească și să spună ce anume din comportamentul său l-a făcut pe coleg să simtă „teamă”.)

Din proverbele lumii

- * Prețul omului stă în ascuțimea mintii și în cîinstea purtării sale.
- * Noblețea purtării împodobeste mai mult decât cea a nașterii.
- * Omul cîinstește haina, nu haina pe om.

7. Portofoliu de grup

Creați un album al clasei cu ilustrații prin care să scoateți în evidență diferențe între oameni, animale și lucruri.

Să ne amintim!

Orice persoană are mai multe acte de identitate, singurele prin care poate dovedi cine este: **certificatul de naștere, carteau de identitate, pașaportul.**

Aceste acte trebuie păstrate cu mare grijă, fiindcă sunt necesare în diferite situații: la examene sau la concursuri de orice fel, la spital, la Primărie, la Poliție, la alte instituții sau în străinătate.

Mai există un certificat la fel de special, care se eliberează atunci când persoanele mor. Se numește **certificat de deces**. Aceasta spune despre acea persoană că identitatea ei s-a sfârșit.

Citește cu atenție textul, apoi rezolvă cerințele.

Iulian aștepta cu emoție venirea unor copii francezi la concurs. Marele moment a venit, în sfârșit, și toată lumea se aranjase cuminte în locurile stabilite. Aveau foi albe în față și stilourile pregătite pentru... atac. Iulian privea în jurul lui, din ce în ce mai surprins. Se aștepta ca musafirii să fie foarte diferenți de ei, copiii din Școala 14. De fapt, la fel ca și el, fiecare dintre colegii străini avea un nume și un prenume sau o poreclă, locuia la o anumită adresă. Fiecare dintre ei putea spune despre părinți cum se numesc și cu ce se ocupă, fiecare știa ce-i place să facă sau nu, fiecare știa prin ce se deosebește el de un alt coleg, ce calități sau ce defecte are. Mai pe scurt, fiecare începea să-și cunoască propria persoană.

Și atunci, pentru prima dată, Iulian a început să-și pună întrebarea: **Cine sunt eu? Ce pot spune eu despre mine?**

◆ Scrie un text de 5-7 enunțuri în care Iulian să le explice colegilor cine este el. Folosește și cuvintele: **a identifica, nume, prenume, poreclă, adresă.**

CUVINTE IMPORTANTE

identitate – toate datele prin care se identifică o persoană

a identifica – a recunoaște o persoană după actele sale sau un lucru după caracteristicile lui

nume de familie – nume purtat de membrii aceluiși familii, transmis de la părinți la copii

prenume – nume dat la naștere; nume de botez

poreclă – suprannume dat cuiva, de obicei în batjocură, pe baza unei trăsături caracteristice

cod numeric personal (CNP) – cod unic de 13 cifre, atribuit la naștere unei persoane născute în România

cetățean – locuitor al unui stat, care are anumite drepturi, dar și obligații față de acesta

cetățenie – calitatea de a fi cetățean al unui stat

■ La nașterea copilului, părinții merg la Primărie și îl înscriu într-un registru, apoi primesc **certificatul de naștere**. În acesta sunt precizate numele și prenumele copilului și ale părinților săi, precum și data și locul nașterii.

ROMANIA ROMÂNIA ROMANIA	
CERTIFICAT DE NASTERE CERTIFICAT DE NAissance / BIRTH CERTIFICATE	
Serie	Nr. Serie
DATE PRIMIND COPIUL Data concernant l'enfant Date concerning child	
Numele de familie Prénom et nom de famille Prenumele și numele familiei	
Sexul Sex Locuitor Loc de naștere Lieu de naissance	Data nașterii Date de naissance Data de naștere Localitatea locului naștere Județul / Department / County
TATĂL Pere/Father	Numele de familie Nom/Prénom Prenumele
MAMA Mame/Mother	Numele de familie Nom/Prénom Prenumele
Act de naștere nr. Act de naissance n° Intregul număr Numărul întreg Mentind Menzione Mentionne	
Scrieră Signature/Sigature	
Data Date Data	

Să exersăm!

1. Completează spațiile libere:
 ■ Pot să-mi dovedesc oricând ..... dacă prezint .....
 ■ Și plantele și animalele sunt ..... , însă doar oamenii au o ..... .
 ■ Eu locuiesc la următoarea ..... : str. Ion Grigorescu, nr. 13 și am următoarele trăsături fizice: .....
 .....
 ■ Cel mai mult îmi place să ..... , dar țin întotdeauna cont și de părerile celorlalți.

■ La împlinirea vîrstei de **14** ani, fiecare copil primește de la Poliție un act de identitate – **cartea de identitate**. Este prima dovedă de încredere în capacitațile lui de viitor adult.

Să ne amintim!

⦿ Fiecare persoană din România poate fi identificată prin-tr-un **CNP (cod numeric personal)** unic, atribuit la naștere fie căruia nou-născut. De aceea, el poate fi regăsit pe certificatul de naștere. CNP există și pe buletinul de identitate sau carte de identitate, pe permisul de conducere, precum și pe certificatul de deces. Interesant este că CNP-ul nu este niciodată atribuit altcui, după decesul unei persoane.

2. Îmi spun părerea! Scrie alături dacă ești de acord cu enunțurile de mai jos, precizând în casete DA sau NU.

- ⦿ Oamenii, dar și animalele mai inteligente au însușiri morale.
- ⦿ Putem să ne dovedim identitatea cu carnetul de elev.
- ⦿ Când plec într-o excursie, părintii îmi dau la mine certificatul de naștere.
- ⦿ Verișoara mea și-a pierdut carte de identitate la antrenamentul de baschet, deci a rămas fără identitate.

3. Sunt abil! Găsește cele șase cuvinte ascunse în careu.

■ Oricine vrea să călătorească în străinătate (în afara Uniunii Europene) are nevoie de un **pașaport**, prin care se identifică în alte țări și care îi dă anumite drepturi.

Cu el dovedește că are o anumită cetățenie.

A	O	W	V	L	S	P	U	D	R
I	D	E	N	T	I	T	A	T	E
F	E	O	R	E	D	L	M	X	Q
L	T	P	O	R	E	C	L	Ă	R
N	C	R	I	T	N	E	M	O	T
P	L	E	E	M	T	T	J	B	Z
G	R	N	T	F	İ	Ă	Y	F	T
A	S	U	O	K	F	Ț	U	V	D
N	U	M	E	D	I	E	L	H	A
R	A	E	T	N	C	A	P	I	C
O	D	L	Ă	P	A	N	E	M	I